

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: P. Österlin
 Härad: Östra härad. Adress: Lund.
 Socken: Kristianopel. Berättat av Anna Fågelberg.
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel.

Uppteckningen rör

Benpipan från Galgbacken gör Nisse halt.	1.
Olssons Nisse och dödskallen.	2.
Katten som det onda väsendet.	3.
Mjölkhurar.	4.
Vådah av att skjuta en mjölkhare.	5.
Hur man "offrade" för den sjuke.	6.
Fånga klockdån.	8.
"Räkna bort ältan."	9.
"Binda moen" mot magplågor.	11.
"Storstötet i ögat" botas med trefot.	12.
"Villapaskott" botar den sjuka foten.	13.
Vad en kvinna som fått barn skulle akta sig för.	14.
Kyrktagning.	15.
"Tossan" ger makt att hjälpa en kvinna i barnsnöd.	16.
"Tossan" får hjälp och betalar för den.	17.
Vetter.	19.
Vetterna ha sin dans.	20.
Skogssnuvan och klockaren i Torsås.	21.
Skogssnuvan och "Kalle Gunte".	22.
Näcken och den lille pojken.	24.

ACC. N:R. **5902**

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: P. Österlin.
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

/.

Benpipan från Galgbacken gör Nisse halt.

Olssons Nisse var en dag ute och gick på "galgabacken". Då hittade han en benpipa och den tog han upp och mätte den mot sitt eget ben och svor. Inte långt därefter blev hans ben krokigt och han fick hoppa på kryckor i alla sina dagar sedan.

ACC. N:R. **5902**

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad. Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
2

Olssons Nisse och dödsskallen.

Nils Olssons Nisse gick och läste för prästen en dag skulle han gå förbi "trestenabacken", och där låg en dödsskalle. När Nisse gick förbi sparkade han till dödsskallen och sade: " Du måtte vatt en redig djävel som inte har ro i jorden". - När Nisse sedan kommit hem knackade det plötsligt på dörren. Hans mor gick och öppnade, men det var inte henne knackningen gällde, det var pojken. Han blev sedan sjuk och fick ligga länge.

ACC. N.R. **5902**

Landskap: Blekinge *Upptecknat av:* P. Österlin
Härad: Östra härad *Adress:* Lund
Socken: Kristianopel *Berättat av:* Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 *Född år* 1858 *i* Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
3.

Katten som det onda väsendet.

En piga på Fågelmara gård hade varit ute och gått, och på hemvägen fick hon se en katt, som gick alldeles framför fötterna på henne. Hon blev arg och sparkade till katten, men då växte han plötsligt och blev stor som en kalv. Efter den sparken fick pigan ont i benet och man fick "offra" för henne innan hon blev bra igen.

ACC. N.R. 5902

Landskap: Elekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.

Mjölkhavarar.

Det var trollkärningar och sådana som voro med i det onda väsendet, som kunde göra mjölkhavarar. De gjorde dem av silv /väv/, träschor, hankar, pinnar och annat sådant, och så läste de väl något över dem, så där kom kraft i dem. Sedan kunde de skicka iväg mjölkharen till någon de ville ont för att mjölka hans kor. Mjölkhavararna ställde sig på hasorna på korna och skulle suga dem. När mjölken sinade på ett ställe berodde det på att någon som ville gårdens ägare ont, eller som var avunsjuk på honom, hade låtit en trollkärning skicka en mjölkhare på korna.

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 ; Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

Vådan av att skjuta en mjölkhare.

En gång hände det att en man såg en mjölkhare, som just höll på att suga en ko. Han tänkte, att det eländet skulle han då göra slut på, och så tog han ett gevär och sköt mjölkharen. Men det skulle han aldrig ha gjort, för sedan blev den mannen svårt sjuk, och det dröjde länge innan han blev bra igen från sitt onda. Se, det är alltid farligt att skada det onda väsendet.

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
6.

Hur man "offrade" för den sjuke.

Man brukade "offra" för den som var sjuk och hade ont för att hjälpa och bota honom. Då kom där någon käring som förstod sådant till den sjuke efter det solen hade gått ned, och så skulle hon "offra", Hon hade med sig "vettasilver", "vitta-lök", kvicksilver, "förknyte-efsingar" /d,v,s. vävavfall, framför allt det som blir över av varpen sedan man klippt ned väven/ och annat sådant som det fanns kraft i. Så tog hon vatten och tvättade den sjuke och tog väl vara på det vattnet. Där lade hon allt det hon haft med sig och även naglar från fingrar och tår samt hår, vilket allt klippts från den sjuke. Alltsammans grävdes sedan ned vid roten av ett fruktbart träd. Vad som sades när "offret"

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
7.

grävdes ned, det vet jag inte, men det är säkert att något lästes
över det.

Man "offrade " för dem som blivit halta,
fått svår värk eller på annat sätt blivit sjuka. Det kunde också
hjälpa dem, som "råkat ut för något", som blivit sjuka sedan de
i skogen råkat "kissa på vetter" eller dyl. /Det senare är en
vanlig förklaring på sjukdomar eller olyckor/

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8.

Fånga klockdån.

När man skulle trolla måste man hava klockdån. Att fånga klockdån gick till så att man ställde sig under en kyrkklocka innan den börjat ringa med en dosa i handen. Locket hade man förstås tagit av dosan innan. När kyrkklockan sedan slagit tre slag, satte man locket på, och så hade man fångat klockdån. Det skulle man sedan hava när man skulle "göra konster", "offra" och annat sådant.

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
 Härad: Östra härad Adress: Lund
 Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV—*—
9."Räkna bort ältan".

När någon var sjuk försökte man ofta bota honom genom att "räkna bort ältan". Den sjuke skulle sitta på en jordfast sten eller på en spiselhäll för att det onda skulle kunna gå ned i jorden, och så räknade man, allt under det att man förde sitt ringfinger i ring motsols över det sjuka stället:

Ältan inte 9 utan 8

"	"	8	"	7
"	"	7	"	6
"	"	6	"	5
"	"	5	"	4
"	"	4	"	3
"	"	3	"	2

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—s—
16.

Ältan inte 2 utan 1

" " 1 " 0

Sedan skulle man spotta tre gånger. Nio gånger skulle man räkna hela ramsan, och mellan varje gång spotta tre gånger. Detta kallades att "räkna bort ältan" och det botade alla slags sjukdomar.

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Pögelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

//.

"Binda moen" mot magplågor.

Då någon fick ont i magen trodde man att det berodde på att någonting kommit loss. Man skulle då "binda" moen /magen/. - En gång var där en käring som var sjuk, och "Lassa-Lassen" skulle "binda moen" på henne för att hjälpa henne. Han tog då ett snöre, som han band om magen på kärningen, och så läste han över henne, men vad han läste vet jag inte. Sedan fick han ett halmstrå av kärningen som hon hade legat på, och så sade "Lassa-Lassen": "Så sant skall du bli bra som detta halmstrået skall komma till helvetet".

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
12.

"Storstötet i ögat" botas med trefot.

När någon hade fått ont i ett öga av en kvissla, vagel eller dyl., fått "storstötet i ögat" som det heter, så kunde man bota honom med hjälp av en trefot. Den som hade ont, skulle man sitta i spiselen. Den som hade hand om trefoten, stötte så med ett av trefotens ben mot kvissån och sade: "Jag stöter dig" - "Varför?" frågade den sjuke. "För att storstötet skall gå ur ögat och i trefoten, och - /i det att han satte trefotens ben mot jorden/ - ifrån trefoten och ned i jorden, tvi, tvi, tvi." - Sedan gjorde man likadant med de andra två benen på trefoten, alldeles samma frågor och svar och samma avslutning: att spotta tre gånger.

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
13.

"Villapaskott" botar den sjuka foten.

När någon fick ont i en fot, om han hade vrickat sig eller så, skulle man för att lindra plågorna i foten skjuta ett skott över den. Det skulle man göra sedan solen hade gått ned. Man trodde att det var ett vådaskott som åstadkom det onda, men så snart någon skjutit över foten efter solnedgången blev det strax bättre. Det kallades "villapaskott".

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: P. Österlin.
Härad: Östra härad. Adress: Lund.
Socken: Kristianopel. Berättat av: Anna Fågelberg.
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
14.

Vad en kvinna, som fått barn, skulle akta sig för.

När en kvinna fått ett barn, skulle hon hänga "vitta-lök" om halsen som skydd mot det onda väsendet. Hon måste akta sig för att hänga någon blöja eller annan barntvätt ute sen hon tvättat upp, för då var hon aldrig säker på att inte "holtahara" kom och "pättade" barnets tår eller någon annan olycka från det onda väsendet träffade det.

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad. Adress: Lund.
Socken: Kristianopel. Berättat av: Anna Fågelberg.
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15.

Kyrktagning.

En kvinna som fått barn fick ej gå ut, då kom trollen och tog henne. Framför allt måste hon akta sig att gå över en åker - gjorde hon det, kunde intet växa på åkern sedan. Kvinnan måste först kyrktagas. Det skedde före mässan på söndagen. Var kvinnan gift, och barnet alltså äkta, kyrktogs hon inne i själva kyrkan. Men var barnet oäkta, ägde kyrktagningen rum i sakristian, där kvinnan fick "sitta på pallen" och folket skulle gå förbi och spotta på henne.

ACC. N:R. **5902**

Landskap: Blekinge

Upptecknat av:

P. Osterlin

Härad: Östra härad

Adress:

Lund.

Socken: Kristianopel

Berättat av:

Anna Pögelberg

Uppteckningsår: 1938

Född år

1858 i Kristianopel.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16.

"Possan" ger matet att hjälpa en kvinna i barnsmöd.

En kvinna som var havande kunde icke föda sitt barn, hon var i barnsmöd. Hon var där en man, som ute på åkern hjälpte en "possa" (stor groda) från en orni som försökte ta "possan". Som tack för hjälpen såde "possan" till mannen, att han kunde gå till en kvinna som var i barnsmöd, så skulle han ha kraft att hjälpa henne. Så gick mannen till den där kvinnan och lade handen på henne, och hon blev fölost.

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17.

"Tossan" får hjälp och betalar för den.

Det var en gång en karl, som gick och "slådde" korn,- "som många gör väl det",- och då råkade han komma åt en stor & "tossa", som fanns där i åkern, med lien.
/ "Tossa" kallas en groda, som är ovanligt stor. / Kvinnan som gick efter mannen och tog upp säden, fick syn på "tossan" och såg, att den var skadad. Hon tog en snibb av sitt förkläde, som hon rev sönder, och så förband hon "tossan". Då sade "tossan" till kvinnan, att hon på kvällen skulle gå bort till en stor sten, som låg där på åkern, Det gjorde hon också, och hon gick in genom stenen, och där låg "tossan". hon kunde känna igen den på förklädessnibben, som hon förbundit den med. Då fick den kvinnan så mycket betalt, så man kan rakt inte veta hur mycket det var en gång. Man kan vara säker på att

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **5902**

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—s—
18.

att det fanns mycket pengar under den där stenen. Och så
hade "tossan" makt över de pengarna, så hon kunde ge dem till
vem hon ville.

ACC. N:R. **5902**

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19.

Vetter.

Det var sedan man på nyårsafton skulle skjuta ut det gamla året. De brukade hålla till uppe på Käringarydbacken. En gång fingo de se ett ljus i en stubbe, och då var där en "djärver en" som sköts mot stubben där det lyste. Men det skulle han aldrig ha gjort, för han blev tokig sedan, och ingen kunde bota honom. Det hjälpte inte att man "offrade" för honom och inte heller att han själv gick till stubben för att bedja om förlåtelse, han blev inte botad för det.

När man "offrade" för någon skulle man först och främst ha tag på "veta-silvret". Det var att gå ut och leta i backarna, var det nu kunde finnas. "Veta-silvret" fanns förstås där vetterna bodde, men det var inte alltid lätt att finna dem.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **5902**

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
20.

Vetterna ha sin dans.

- "En eftermiddag hade kusin Helena och jag varit ute och gått, och när vi gick hem fick vi plötsligt stanna där på vägen, för så bred som vägen var sågo vi bara djur, fullt med tosser, vissler, fröjder och små kryp. De gick och kröp vägen fram, och vi kunde inte komma förbi, för inte tordes vi trampa på dem - vi förstod ju vad det var. Till slut försvann de på en avtagsväg, så vi slapp dem. Det var vetterna som var uppe och hade sin dans på kvällen. Och främst gick förstås "Vettakungen", deras ledame."

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge. Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad. Adress: Lund.
Socken: Kristianopol. Berättat av: Anna Fågelberg.
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 Kristianopol.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
21.

Skogssnuvan och klockaren i Torsås.

Det hände en gång att klockaren i Torsås blev förälskad i Skogssnuvan. De fick sedan barn tillsammans, flickor var det. Sedan kom Skogssnuvan en dag till kyrkan och bad att döttrarna hennes skulle få bli kristna människor. Hon gick upp på gången i kyrkan med döttrarna sina, och de var så fina så de svajade i silke allesamma. Så stod hon där på gången med döttrarna och bad, men prästen sade: "Ja om ni hade varit av en kristelig kvinna, men nu är ni utav de ondas parti!" Så fick då Skogssnuvans döttrar inte komma in.

"De här är en gammal historia, det hände för länge sedan, på 1600 - talet och nu har vi 1900."

ACC. N:R. 5902

Landskap: Bläkinge Upptecknat av: P. Osterlin
 Härad: Östra härad Adress: Lund
 Socken: Kristianopol Berättat av: Anna Rängelberg
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopol

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV—
22.Skogsmannen och "Kalle Gunte."

En gubbe var en gång ute i skogen och skulle "sva hantverkare" (dvs. uppmjuka vidjor över eld för att sedan av dem göra hantvar att hålla ihop stövarna i en gårdsgård med). Då kom där ett fruntimmer, som var så fin och grann och började prata med honom. Gubben undrade vad det egentligen kunde vara för en och beslöt att vara förslösig. Hon frågade honom vad han hette, och då svarade gubben: "Jag själver." — Nästa dag kom hon likadant. Och när gubbens hustru kom med mat till honom, då hade han redan fått, och han hade hört att det var hans

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge
 Härad: Ostra härad
 Socken: Kristianopel
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: P. Osterlin.
 Adress: Lund
 Berättat av: Anna Fagelberg
 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV—
23.

hustan som varit där. Men nu förstod han att det där
 fruntimeret måste vara Skogssåran. — När man "sör
 handvegen" blir det ett avfall av olja och sv som drop-
 par en vedjorna då man håller dem över elden. — Då nu
 fruntimeret nästa gång kom till grubben, tog han den där
 hela vatskan och slängde den i ändan på Skogssåran.
 Han grönny då in i skogen och skrek: "Tulle Gunte,
 jag har skadat mina konte." Då frågade Tulle Gun-
 te vem som gjort det. "Jag själv." svarade Skogssåran.
 "Ja, själv göra och själv ha," sade Tulle Gunte.

ACC. N:R. 5902

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Anna Fågelberg
Uppteckningsår: 1938 Född år 1858 i Kristianopel

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
24.

Näcken ohh den lille pojken.

Vid Möllehall ligger Näckabron eller Näckahålet som det också kallas. Där brukade Näcken hålla till. En dag kom en liten pojke dit och han kröp ner i Näckahålet under bron, och då skulle Näcken ta honom. Pojken försökte klättra upp, men han var för liten så att han räckte inte upp till kanten på gropen, och då sa han: "Ja näcker inte, ja näcker inte opp." Då försvann Näcken. Pojken hade ju nämnt honom vid namn och då hade han inte makt över honom längre.